

ปัญหาการจัดเก็บภาษีการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล : ศึกษากรณี การจ่ายเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้

ชาคริต ไวปริชี*

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ รอดจันทร์**

บทคัดย่อ

พระเครื่องและวัตถุมงคล เป็นส่วนหนึ่งในความเชื่อของพุทธศาสนาในสังคมไทย โดยพระเครื่องถูกสร้างขึ้นครั้งแรก เพื่อแจกจ่ายหมายเป็นที่ระลึกและสื่อถึงพุทธศาสนา ทั้งนี้คติในการสร้างพระเครื่องของไทยในสมัยโบราณนั้น ถือว่าพระเครื่องเป็นของที่ควรเคารพแบบอนุสาวรีย์ สร้างบรรจุไว้ตามกุเจดีย์ เพื่อหวังที่จะเป็นอานิสงส์ให้ผู้สร้างรุ่งเรืองในชาติหน้า และจะได้เป็นการสืบทอดพระพุทธรูปศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป ความหมายของพระเครื่องและวัตถุมงคลตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามคำว่า “พระเครื่อง” ไว้ว่า พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ที่นับถือว่าเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตราย (ย่อมาจากคำ พระเครื่องราง) และคำว่า “วัตถุมงคล” หมายถึง เครื่องรางของขลังที่เชื่อว่าจะนำความสุขความเจริญเป็นต้นมาให้หรือป้องกันภัยอันตรายต่างๆ เช่น ตะกรุด ผ้าประเจียด

ปัจจุบันการสะสมพระเครื่องและวัตถุมงคลได้รับการยอมรับในเหล่าพุทธศาสนิกชนชาวไทยอย่างกว้างขวาง โดยกลุ่มคนที่สะสมพระเครื่องจะเรียกตัวเองว่า “ผู้นิยมพระเครื่อง” “นักเล่นพระ” หรือ “นักเลงพระ” ซึ่งกลุ่มผู้นิยมพระเครื่องนี้จะมีกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับในสังคมวงการพระเครื่องยกย่องให้เป็น “เซียนพระ” เมื่อความนิยมในการสะสมพระเครื่องและวัตถุมงคลขยายตัวมากขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนพระเครื่องระหว่างบุคคลโดยไม่คิดมูลค่า ต่อมาเปลี่ยนรูปแบบเป็นการแลกเปลี่ยนด้วยเงิน โดยใช้คำว่า “เช่า” หรือ “เช่าบูชา” แทนคำว่า “ซื้อ-ขาย” ดังนั้นเมื่อมีเงินเข้ามาเป็นปัจจัยในการแลกเปลี่ยนจึงเกิดเป็นการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคลขึ้น หากพิจารณาสถานะพระเครื่องและวัตถุมงคลในปัจจุบัน ได้กลายเป็นสินค้าและเป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางพาณิชย์สูง จากเดิมพระเครื่องและวัตถุมงคลมีคุณค่าทางด้านความศรัทธาที่ไม่สามารถตีราคาเป็นจำนวนเงินได้ จนกระทั่งวงการพระเครื่องได้พัฒนากลายเป็น “ธุรกิจพระเครื่อง” และได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้ระบุว่า มูลค่าของธุรกิจพระเครื่องขยายตัวต่อเนื่องจากในปี พ.ศ. 2546 ที่มีมูลค่าสูงเกือบ 10,000 ล้านบาทมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ที่มีมูลค่าสูง 20,000 ล้านบาทและได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.

*นักศึกษาลัทธิสุตตรนิตินิสาตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

**อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2550 ทำให้ธุรกิจพระเครื่องมีมูลค่าสูงถึง 40,000 ล้านบาท และคาดการณ์ว่าจะทรงตัวในปี พ.ศ. 2551 โดยมีมูลค่าประมาณ 40,000 ล้านบาท¹

เมื่อพิจารณาการชำระภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร จะเห็นได้ว่าการประกอบกิจการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคล ผู้ประกอบกิจการส่วนใหญ่เป็นบุคคลธรรมดาเมื่อไม่มีกรณีที่จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้แต่อย่างใด จึงมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งรายได้จากการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล เป็นเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษี ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร และเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ตามมาตรา 40(8) เพราะเป็นเงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ อย่างหนึ่ง โดยการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น ผู้เสียภาษีมียกเว้นค่าใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นและสมควร โดยนำมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร มาใช้โดยอนุโลม หรือจะขอหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 80 ก็ได้ ซึ่งแนวความคิดการจัดเก็บภาษีจากการทำธุรกรรมเกี่ยวกับพระเครื่องและวัตถุมงคลมีเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น เนื่องจากการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคลมีลักษณะเป็นเชิงพาณิชย์

หลักการจัดเก็บภาษีที่ดี อัดัม สมิธ (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียง ชาวอังกฤษ ซึ่งถือเป็นบิดาแห่งการภาษีอากร ได้กล่าวไว้ว่า หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการ หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความเป็นธรรมในการเสียภาษี หมายถึง บุคคลสมควรเสียภาษีตามความต้องการของรัฐ ตามระดับความสามารถในการเสียภาษีหรือระดับฐานอื่น หลักความเป็นธรรมในการเสียภาษีนี้อาจพิจารณาเป็น 2 ประเภท² คือหลักความเป็นธรรมในแนวนอน (Horizontal Equity) หมายถึง การเสียภาษีที่เท่ากันสำหรับบุคคลที่อยู่ในภาวะแวดล้อมเหมือนกัน ภาวะแวดล้อมนี้จะอยู่ในภาวะประเภทใดก็ได้แล้วแต่จะกำหนด เช่น หากใช้ “เงินได้” เป็นดัชนีในการวัดบุคคลที่มีเงินได้ที่เท่ากันย่อมต้องเสียภาษีเท่ากัน และหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง (Vertical Equity) หมายถึง การเสียภาษีในระดับที่ต่างกันสำหรับบุคคลธรรมดาที่อยู่ในฐานภาวะที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งตรงข้ามหลักความเป็นธรรมในแนวนอน เช่น บุคคลที่มีเงินได้ในระดับที่ต่างกันควรจะต้องเสียภาษีต่างกันด้วย หลักการต่อมาคือหลักความแน่นอน (Certainty) หมายถึงว่า ภาษีที่เรียกเก็บควรมีลักษณะที่แน่นอน หลักเกณฑ์ที่ดี วิธีการชำระภาษีที่ดี ควรชัดเจนแก่ผู้เสียภาษี หลักการต่อมาคือหลักความสะดวก (Convenience) หมายถึง ภาษีอากรทุกประเภทควรเรียกเก็บตามเวลาหรือตามวิธีสะดวกที่สุดแก่ผู้ต้องเสียภาษี กล่าวคือ เมื่อประชากรมีภาระหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐแล้ว ก็ควรได้รับความสะดวกในการไปติดต่อชำระภาษี เช่น ควรกำหนดระยะเวลาชำระภาษีให้เหมาะสม โดยวางวิธีการจัดเก็บให้ง่ายต่อการชำระและกำหนดสถานที่ ที่ต้องเสียภาษีไว้ให้สะดวกแก่การ

¹บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. “ธุรกิจพระเครื่องปี’51 : มูลค่าเกือบ 20,000 ล้านบาท” เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2548.

²ความรู้ทางการคลัง, หน้า 128, อรรถ ธรรม โนน, 2518, กรุงเทพฯ, บพิธ.

สัญญา ไปมา ตลอดจนให้คำแนะนำในการปฏิบัติเรื่องการเสียภาษีตามสมควร และหลักการสุดท้าย คือ หลักความประหยัด (Economy) หมายถึง การบริหารการจัดเก็บภาษีควรจะเสียค่าใช้จ่ายทั้งผู้จัดเก็บภาษีและผู้เสียภาษีน้อยที่สุด แต่ให้ได้ผลประโยชน์มากที่สุด กล่าวคือค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บควรจะต่ำ และการจัดเก็บภาษีควรมีผลกระทบต่อการทำงานเอกชนน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้ประชาชนต้องถอยในการทำงาน

หลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หมายถึง การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โครงสร้างภาษีอากรจึงถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากโครงสร้างภาษีอากรเป็นสิ่งเอื้ออำนวยในแง่ความสะดวก และเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษีและก่อให้เกิดความเป็นธรรม เมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดีโดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บ อันจะมีผลให้ภาระภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้และส่งผลขึ้นสุดท้าย คือลดการหลบเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอีกด้วย การที่จะให้ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีค่อนข้างสูง ลักษณะของกฎหมายต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี

หลักความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ หมายถึง การจัดเก็บภาษีเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการคลังสาธารณะ เพื่อจะนำมาซึ่งการหารายได้ไปใช้ในการบริหารจัดการกิจการภายในแห่งรัฐ ผ่านทางนโยบายการใช้จ่ายสาธารณะ โดยรัฐบาลจะกำหนดนโยบายภาษีอากรเป็นเครื่องมือเพื่อดึงเงินมาจากประชาชน แล้วนำมาใช้ในการบริหารประเทศด้านต่างๆ ในลักษณะของผลตอบแทนให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม เช่น การให้บริการด้านการศึกษา การป้องกันประเทศ การจัดหาสาธารณูปโภคต่างๆ รวมถึงการชำระหนี้สินของรัฐด้วย เรียกได้ว่าเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเพื่อประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการกระจายรายได้ครั้งใหม่ให้มีความเสมอภาค สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างคนในสังคม และเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของรัฐ³

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปหรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด และมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยจัดเก็บเป็น รายปี หรือยื่นแบบแสดงรายการภาษีตอนครึ่งปีจากรายได้ที่เกิดขึ้นในปีภาษีนั้นๆ การจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรง ซึ่งจัดเก็บจากแหล่งเงินได้พึงประเมินทุกประเภท เว้นแต่จะมีบทกำหนดยกเว้นภาษีเงินได้ไว้ โดยเฉพาะจึงไม่ต้องเสียภาษี เงินได้ที่ต้องเสียภาษีกฎหมายจำแนกเป็น 8 ประเภท โดยครอบคลุมเงินได้ทุกอย่างไม่ว่าเงินได้นั้น จะได้อำนาจโดยน้ำพักน้ำแรงหรือเป็นเงินได้ที่ได้มาโดยไม่ต้องใช้น้ำพักน้ำแรง และรวมถึงเงินได้ที่เกิดจากการลงทุนในทรัพย์สิน

³เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและกระจาย, (2554, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554).

เพื่อให้เข้าใจถึงภาษีอากรจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบถึงโครงสร้างของภาษีอากร โดยโครงสร้างของภาษีอากรนั้นประกอบไปด้วย 6 ข้อหลักดังนี้⁴

(1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ซึ่งภาษีอากรแต่ละประเภทได้กำหนดสถานะผู้มีหน้าที่เสียภาษีและวิธีการเสียภาษีแตกต่างกันแล้วแต่กรณี ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้นั้นครอบคลุมผู้มีรายได้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล และนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ โดยมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้แตกต่างกันไป ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจัดเก็บจากผู้มีรายได้ที่เป็นบุคคลทั่วไป

(2) ฐานภาษีอากร คือ สิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี โดยนำอัตราภาษีไปคูณกับฐาน ภาษีจะได้จำนวนภาษีที่ต้องชำระ

(3) อัตราภาษี หมายถึง อัตราที่เรียกเก็บจากฐานภาษีต่างๆ เพื่อนำไปคำนวณจำนวนภาษีที่ต้องจ่ายภาษี โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ อัตราภาษีแบบคงที่เป็นอัตราที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อัตราแบบก้าวหน้า และอัตราแบบถดถอย ซึ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้อัตราแบบก้าวหน้า โดยนำเงินได้ตลอดทั้งปีภาษีหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน เหลือเป็นเงินได้สุทธินำไปเทียบกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 35 ต่อไป

(4) การประเมินภาษีอากร แบ่งออกเป็น 4 วิธี คือ วิธีแรกการประเมินภาษีโดยการประเมินตนเอง ภาษีอากรส่วนใหญ่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นผู้ดำเนินการประเมินตนเอง แล้วยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องชำระ ภายในกำหนดเวลาและสถานที่ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ วิธีที่สองการประเมินภาษีโดยเจ้าพนักงาน เป็นวิธีที่กำหนดให้ผู้เสียภาษีมียหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการคำนวณภาษีอากรต่อเจ้าพนักงาน แต่ยังไม่ต้องชำระภาษี ณ เวลานั้น เมื่อเจ้าพนักงานตรวจสอบรายละเอียดเสร็จแล้วก็จะทำการประเมินภาษีและแจ้งให้ผู้เสียภาษีทราบ เพื่อมาชำระภาษีภายในวันและสถานที่ที่กำหนดไว้ ภาษีที่ประเมินด้วยวิธีนี้ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน เป็นต้น วิธีที่สามการประเมินภาษีโดยการหักภาษี ณ ที่จ่าย หลายกรณีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการหักภาษีจากจำนวนเงินที่จ่าย แล้วนำส่งต่อเจ้าพนักงานภายในกำหนด เวลา ภาษีที่ถูกหักไว้ นี้ มักถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอาจได้รับเงินคืนถ้าภาษีที่ถูกหักไว้เกินกว่าจำนวนภาษีที่พึงต้องเสีย อนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบได้สวนประเมินภาษีอากร และป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร กฎหมายยังกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือผู้ที่กฎหมายกำหนดต้องปฏิบัติหน้าที่บางประการ เช่น การจดทะเบียน การมีเลขประจำตัว การจัดทำบัญชีเอกสารหลักฐานบางอย่าง วิธีการที่เสียภาษีล่วงหน้า คือ การชำระภาษีก่อนถึงกำหนดยื่นรายการ โดยภาษีที่ชำระถือเป็นเครดิตภาษีในการชำระภาษีเมื่อถึงกำหนดยื่นรายการ

⁴กลุ่มนักวิชาการภาษี, ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2560).

(5) การอุทธรณ์ภาษีอากร กรณีเกิดปัญหาข้อขัดแย้งพิพาทกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย ระหว่างผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรและผู้จัดเก็บภาษีอากรเกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระ หรืออำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร หากผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องการให้มีการพิจารณาทบทวนใหม่ กฎหมายกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีหาข้อยุติให้ครบถ้วนก่อน มิฉะนั้น ผู้เสียภาษีอากรอาจเสียสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลได้

(6) การบังคับ การใช้กฎหมายภาษีอากรจำเป็นต้องมีการลงโทษทางอาญา ได้แก่ เบี้ยปรับเงินเพิ่มและโทษทางอาญาสำหรับผู้ไม่ชำระภาษีอากร โดยจะต้องรับผิดชอบในจำนวนภาษีอากรที่ไม่ชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและหรือเงินเพิ่ม ถ้าหากฝ่าฝืนไม่ยอมชำระซึ่งถือเป็นโทษทางแพ่ง นอกจากนี้กฎหมายมักให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรไปขายทอดตลาด เพื่อนำเงินไปชำระภาษีอากรค้างได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล รวมถึงอาจต้องรับโทษทางอาญา เช่น เสียค่าปรับและหรือต้องระวางโทษจำคุก

โครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วยแหล่งเงินได้พึงประเมิน หมายถึง แหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งการที่รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลใด รัฐต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นเป็นประการใดประการหนึ่งตามหลักทั่วไป ประการต่อมาฐานภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง สิ่งที่รองรับอัตราภาษี สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ฐานภาษี คือ “เงินได้สุทธิ” ที่ได้มาจากเงินได้พึงประเมิน หักด้วยค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ หักด้วยค่าลดหย่อน ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

“เงินได้พึงประเมิน” หมายถึง เงินได้ทุกชนิดที่ได้รับก่อนหักค่าใช้จ่ายใด ๆ เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ และยังหมายความรวมถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคำนวณเป็นเงินได้

“ค่าใช้จ่าย” หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หัก ได้แก่ จำนวนเงินที่ผู้มีเงินได้ต้องใช้ไปเพื่อประโยชน์ในการหาเงินได้ ซึ่งมีการหักค่าใช้จ่ายได้ 2 วิธีคือ การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาโดยกำหนดอัตราใช้จ่ายไว้ตายตัวเป็นร้อยละ ซึ่งแตกต่างกันไปตามประเภทของเงินได้ และการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร โดยเป็นการหักค่าใช้จ่ายได้ตามความเป็นจริง แต่ต้องมีหลักฐานแสดงถึงค่าใช้จ่าย ต้องทำบัญชีและมีใบเสร็จรับเงิน

“ค่าลดหย่อน” หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนหรือเงินที่ต้องใช้ไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้ โดยค่าลดหย่อนนี้มีความสัมพันธ์กับสถานภาพของผู้มีเงินได้

หลักการบรรเทาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้วยบรรเทาภาระภาษี หมายถึง วิธีการทุกชนิดที่ทำให้เกิดการลดภาระภาษีเงินได้ หรือหมายถึงการลดลงในภาระภาษีซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อสร้างแรงจูงใจ ตัวอย่างเช่น การหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนจากกำไรสุทธิทั้งหมด สามารถลดภาษีที่จะต้องจ่ายจากกำไรสุทธิ ซึ่งสนับสนุนให้บริษัทหรือผู้ประกอบการธุรกิจทำการลงทุน ค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดเงินได้ และค่าลดหย่อนภาษี

ส่วนบุคคล ถือว่าเป็นตัวบรรเทาภาระภาษีในเชิงโครงสร้าง และการกระจายรายได้ครั้งใหม่เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้น ถ้าตัวบรรเทาภาระภาษีถูกออกแบบมาเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตัวบรรเทาภาระภาษีนี้นั้นจะกลายเป็นตัวบรรเทาภาระภาษีในเชิงโครงสร้าง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ครั้งใหม่⁵

ค่าใช้จ่าย คือ รายจ่ายที่ต้องใช้จ่ายหรือถือว่าได้จ่ายไปตามความจำเป็นและสมควรเพื่อรายได้ของผู้มีเงินได้หรือกิจการของผู้มีเงินได้ ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดวิธีการหักค่าใช้จ่ายไว้ 2 วิธีคือการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีนี้กฎหมายกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายที่จะหักออกจากเงินได้พึงประเมินไว้เป็นจำนวนแน่นอนตายตัว คิดเป็นร้อยละของเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทเช่น ร้อยละ 40, 70, 80 เป็นต้น⁶ และการหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตามความจำเป็นและสมควร วิธีนี้เป็นการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร ตามที่ได้จ่ายไปจริงในการหารายได้ โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขไว้ว่ารายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ และรายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายไม่ได้ การที่กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้จากเงินได้ก่อนที่จะนำไปคำนวณภาษี น่าจะมาจากเหตุผลที่ว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีของผู้มีเงินได้ ดังนั้น หากการจัดเก็บภาษีเงินได้โดยไม่อนุญาตให้หักค่าใช้จ่ายในการหารายได้ออกย่อมไม่สอดคล้องกับหลักความสามารถในการเสียภาษีที่นำมาคำนวณในการเสียภาษี จึงควรให้หักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการหารายได้ออกไป ทำให้เหลือเป็นเงินได้สุทธิ การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเป็นการกำหนดค่าใช้จ่ายที่จะนำไปหักออกจากเงินได้เป็นจำนวนที่แน่นอนตายตัว โดยคิดเป็นอัตราร้อยละของเงินได้แต่ละประเภท โดยไม่คำนึงว่าจะมีค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงเท่าใด ซึ่งมีข้อดีก็คือ ผู้เสียภาษีไม่ต้องเก็บหลักฐานค่าใช้จ่ายต่างๆ มาแสดง จึงมีต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่ต่ำ

การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมามีความแตกต่างกันไปในเงินได้แต่ละประเภท เนื่องจากอัตราร้อยละที่กฎหมายขอมให้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้เป็นการเหมา คำนวณมาจากการประมาณการว่าเงินได้ประเภทใดมีค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนร้อยละเท่าใด เงินได้พึงประเมินประเภทที่มีค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้น้อยกว่า กฎหมายก็จะกำหนดอัตราร้อยละของค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักเป็นการเหมาน้อยกว่าเงินได้พึงประเมินประเภทที่มีค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดเงินได้มากกว่า แต่สำหรับเงินได้พึงประเมินบางประเภทกฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายของเงินได้พึงประเมินประเภทต่าง ๆ เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 ที่ต้องนำมาคำนวณเสียภาษีนั้น ต้องแยกแยะว่าเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 อนุมาตราใด กรณีของเงินได้ที่มาจากการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุ

⁵จรัสศักดิ์ รอดจันทร์, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หลักการและบทวิเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).

⁶ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนุ่ไสย, สาโรช ทองประคำ, คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, (กรุงเทพมหานคร : 2554).

มงคลถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร เพราะเป็นเงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ ซึ่งในมาตรา 8 (25) แห่งพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2502 ได้วางหลักกำหนดไว้ว่า “การขายของนอกจากที่ระบุไว้ในข้ออื่น (ในมาตรา 8) ซึ่งผู้ขายมิได้เป็นผู้ผลิต” สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ในอัตราร้อยละ 80 ของเงินได้ ดังนั้นการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคลจึงสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ในอัตราร้อยละ 80 ของเงินได้

หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการหักค่าใช้จ่ายของต่างประเทศ

(1) สหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีการกำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการจำหน่ายพระเครื่องไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ถูกจัดเก็บโดยรัฐบาลกลางและรัฐท้องถิ่น การคำนวณภาษีคล้ายคลึงกับประเทศไทย คือนำเงินได้ตลอดทั้งปีภาษีหักค่าใช้จ่ายทางธุรกิจและหักค่าลดหย่อนส่วนบุคคล โดยอัตราภาษีขึ้นอยู่กับสถานะแต่ละบุคคลว่า โสด สมรส หย่าร้าง หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว ภาระจึงจะแตกต่างกันตามสถานภาพ ส่วนการหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ สหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ การหักค่าใช้จ่ายตามรายการและการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายในกรณีเป็นการเหมา สหรัฐอเมริกา กำหนดเป็นอัตราร้อยละที่แน่นอน โดยกำหนดจากสถานภาพของผู้เสียภาษีโดยไม่คำนึงถึงอาชีพหรือธุรกิจแบบประเทศไทย

(2) สหราชอาณาจักร ไม่ได้มีการกำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการจำหน่ายพระเครื่องไว้โดยเฉพาะ โดยใช้หลักความสามารถในการเสียภาษี เป็นการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้ระบบที่เรียกว่า “จ่ายตามที่คุณได้รับมา” (Pay As You Earn : PAYE) โดยไม่มีกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้เสียภาษี และจัดเก็บแบบอัตราก้าวหน้าเช่นเดียวกับประเทศไทย ผู้มีเงินได้จะต้องเสียภาษีโดยคำนวณจากเงินได้ทั้งหมดในปีภาษีหักค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปในปีภาษีหรือค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ และหักค่าลดหย่อนส่วนบุคคล เหลือเป็นเงินได้สุทธิและนำไปคำนวณภาษี ซึ่งก็คล้ายคลึงกับประเทศไทยเช่นกัน ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ กรณีลูกจ้างกับผู้จ้างตนเอง และกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายได้ 2 แบบ คือ การหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็น และการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาใช้ได้เฉพาะการจ้างแรงงานเท่านั้น โดยอัตราหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาจะถูกกำหนดจากกระทรวงการคลัง มีกรมสรรพากรทำข้อตกลงกับผู้ประกอบอาชีพในแต่ละกลุ่ม

(3) ประเทศญี่ปุ่น ไม่ได้มีการกำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการจำหน่ายพระเครื่องไว้โดยเฉพาะเช่นกัน การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศญี่ปุ่น จัดเก็บจากเงินได้ทั้งปี ภาษีหักด้วยค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดเงินได้ หักด้วยค่าลดหย่อน และเงินประกันสังคม เหลือเป็นเงินได้สุทธิเพื่อนำไปคำนวณภาษี ซึ่งก็คล้ายกับประเทศไทยเช่นกัน และจัดเก็บตามหลักความสามารถในการเสียภาษี อัตรา

การจัดเก็บภาษีเป็นแบบอัตราก้าวหน้าเหมือนประเทศไทย แต่ประเทศญี่ปุ่นอัตราก้าวหน้าอยู่ที่ร้อยละ 45 ซึ่งสูงกว่าของประเทศไทย

ส่วนการหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับธุรกิจ เงินได้ถูกจัดเก็บจากการจ้างแรงงานและจากการประกอบธุรกิจหรือการจ้างตนเอง รูปแบบการหักค่าใช้จ่ายมีอยู่ 2 แบบคือ การหักค่าใช้จ่ายตามที่จำเป็น กับการหักค่าใช้จ่ายจากการจ้างแรงงาน ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายจากการจ้างแรงงานเท่านั้นที่มีการหักค่าใช้จ่ายในอัตราร้อยละ โดยมีการแบ่งช่วงอัตราร้อยละตามระดับของรายได้ที่ไม่เท่ากัน ซึ่งผู้ที่มีเงินได้สูงจะสามารถหักค่าใช้จ่ายได้น้อยกว่าผู้ที่มีเงินได้น้อยและมีเพดานในการหัก

(4) สาธารณรัฐสิงคโปร์ ไม่ได้มีการกำหนดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการจำหน่ายพระเครื่องไว้โดยเฉพาะเช่นกัน ซึ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า การคำนวณภยานำเงินได้ตลอดทั้งปีภาษีหักออกด้วยค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และเงินบริจาค เหลือเป็นเงินได้สุทธิ นำมาคำนวณภาษีต่อไป ซึ่งก็มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย

การหักค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ของสิงคโปร์แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การหักค่าใช้จ่ายจากการจ้างแรงงาน และการหักค่าใช้จ่ายจากการประกอบธุรกิจหรือจ้างตนเอง ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายจะต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่กฎหมายอนุญาตให้หักได้ โดยต้องเก็บเอกสารหลักฐานค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นเวลา 5 ปี โดยไม่มีการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาแบบประเทศไทย เท่ากับกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงได้รูปแบบเดียว

จากการศึกษาพบว่าที่ผู้มีเงินได้การจากการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 80 ถือว่าเป็นอัตราที่สูงทำให้เสียภาษีในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถในการหารายได้ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และเป็นช่องโหว่ในการจัดเก็บภาษีไม่สามารถจัดเก็บได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เนื่องจากในอดีตไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากธุรกรรมนี้มาก่อน รวมทั้งกับผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจ ประกอบกับปัญหาในเรื่องการแจ้งเงินได้พึงประเมินจากการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล โดยส่วนใหญ่จะไม่แจ้งรายได้ที่แท้จริง และราคาพระเครื่องและวัตถุมงคลขึ้นอยู่กับความพอใจทั้งสองฝ่ายไม่มีราคาตายตัว จากเงินได้พึงประเมินที่ไม่ทราบจำนวนนี้จึงเป็นที่มาของการการหักค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้และการคำนวณภาษีเพื่อหาเงินได้สุทธิ นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล กฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึงบุคคลทั่วไปที่สะสมพระเครื่องและวัตถุมงคล ต่อมามีการจำหน่ายออกไปมีกำไรถือว่าเป็นการแสวงหากำไร เกิดเป็นเงินได้พึงประเมินจากการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคล เช่นเดียวกับผู้ประกอบการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคล ปัญหาคือบุคคลทั่วไปต้องเสียภาษีเงินได้ในกรณีดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้เงินได้พึงประเมินที่ได้จากการขายสังหาริมทรัพย์ที่ได้มา โดยมีได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 42(9) แห่งประมวลรัษฎากร จึงไม่ต้องนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพราะในปัจจุบันพระเครื่องและวัตถุมงคลเป็นของมีค่า

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาดังกล่าว แม้ว่ารูปแบบการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาทำให้ผู้เสียภาษี ไม่ต้องมีเอกสารหลักฐานค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงมาแสดง ทำให้ต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่ต่ำ และมีความสะดวกในการบริหารจัดการเก็บภาษีซึ่งสอดคล้องกับหลักความสะดวกและหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีก็ตาม แต่ผู้วิจัยเห็นควรให้ยกเลิกการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาที่กำหนดเป็นอัตราร้อยละ โดยให้ใช้การหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงและสมควรแทน เพราะการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาไม่สะท้อนความสามารถในการเสียภาษีที่แท้จริงและการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาทำให้หักค่าใช้จ่ายได้เกินความเป็นจริงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม แต่อย่างไรก็ดีเนื่องจากสภาพการปฏิบัติ เรื่องของการจัดเก็บประกอบการไม่เคยเสียภาษีมาก่อนขาดความรู้ความเข้าใจ จำต้องมีการปรับตัวและกำหนดรูปแบบการจัดเก็บที่เหมาะสมโดยผู้วิจัยขอแยกเป็นกรณีดังต่อไปนี้

1. กรณีการหักค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ ผู้วิจัยขอแยกเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(1) ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้คงไว้ใน การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาและกำหนดให้มีการหักค่าใช้จ่ายในลักษณะขั้นบันได ที่เป็นสัดส่วนมาจากมากไปน้อย โดยนำรูปแบบการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาของประเทศญี่ปุ่น แบ่งช่วงของอัตราร้อยละที่หักได้ตามรายได้ของผู้เสียภาษี ยิ่งผู้เสียภาษีมีรายได้สูง อัตราการหักค่าใช้จ่ายจะน้อยลง โดยเริ่มจากการลดอัตราร้อยละกำหนดไว้จากร้อยละ 80 เป็น 60 และค่อยๆ ลดลงเรื่อยๆ หากเป็นไปได้ควรเหลือร้อยละ 40 ซึ่งจากอัตราการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาที่ลดลงย่อมก่อให้เกิดการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนวิธีการหักค่าใช้จ่ายและเป็นการบังคับทางอ้อมให้บันทึกรายจ่ายให้ครบถ้วน เพราะหากการหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงหักค่าใช้จ่ายได้มากกว่า ผู้ประกอบการย่อมเลือกการหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง เมื่อผู้มีรายได้สูงหักค่าใช้จ่ายในอัตราร้อยละที่ต่ำกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ย่อมสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี เพราะผู้มีรายได้สูงไม่ได้รับประโยชน์ทางภาษีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำจากการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา

(2) ผู้วิจัยเห็นควรให้คงไว้ใน การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา แต่ให้ใช้สำหรับผู้ประกอบการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคลที่มีรายได้ปานกลาง รายได้ต่ำ หรือผู้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับพระเครื่องและวัตถุมงคลในลักษณะเป็นรายได้เสริม เนื่องจากผู้เสียภาษีในกลุ่มดังกล่าวอยู่ไม่อยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจที่จะเก็บหลักฐานการจ่ายเงินและทำบัญชี เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้เสียภาษี จึงควรให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเพราะมีต้นทุนในการจัดเก็บที่ต่ำ ส่วนผู้ประกอบการที่มีรายได้สูงให้หักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงเท่านั้น เนื่องจากการหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงเป็นการหักค่าใช้จ่ายที่ทำให้ผู้

เสียภาษีจ่ายภาษีใกล้เคียงความสามารถในจ่ายมากที่สุด และผู้ประกอบการที่มีรายได้สูงอยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจที่สามารถเก็บหลักฐานและทำบัญชีได้ จึงไม่เป็นการทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษี

(3) ผู้วิจัยเห็นควรให้คงไว้ใน การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาไว้เช่นเดิม แต่ควรมีเพดานขั้นต่ำในการหักค่าใช้จ่าย เช่น หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 60-80 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท โดยนำรูปแบบอัตราร้อยละการหักค่าใช้จ่ายของผู้ที่มีรายได้สูงสุดให้มีเพดานในการหักของประเทศญี่ปุ่น วิธีนี้จะทำให้ผู้มีรายได้สูงได้รับประโยชน์จากการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาที่น้อยลง และสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี เนื่องจากการกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ โดยไม่มีเพดานของการหักค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีชัดเจนต่อความก้าวหน้าของภาษี กล่าวคือ ถึงแม้ว่าผู้มีรายได้สูงและผู้มีรายได้น้อยมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ในอัตราร้อยละเดียวกัน ผู้มีรายได้สูงจะได้รับประโยชน์ทางภาษีจากการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา มากกว่าผู้เสียภาษีที่มีรายได้น้อย (หรือได้รับการลดลงในการภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่า) เพราะผู้เสียภาษีที่มีรายได้สูงตกอยู่ในอัตราร้อยละส่วนเพิ่มที่สูงกว่าจัดกับหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง

จากที่ผู้วิจัยได้เสนอมาดังกล่าวข้างต้น เห็นว่าสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและเป็นกลางที่มีความเหมาะสม

2. ให้เพิ่มธุรกิจการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคล เป็นเงินได้พึงประเมินของมาตรา 40 (8) ในประเภทที่ 44 โดยให้ระบุว่า “การทำธุรกรรมพระเครื่องและวัตถุมงคล” และกำหนดอัตราการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาไม่เกินร้อยละ 60 เนื่องจากการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 80 ผู้วิจัยมองว่าเป็นอัตราที่สูง และการระบุอัตราร้อยละที่ชัดเจนแน่นอนลงไปเป็นกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกการปฏิบัติตามของผู้เสียภาษี จึงสอดคล้องกับหลักการบริหารการจัดเก็บภาษี เพราะอยู่ในลักษณะที่ต่ำแสดงถึงความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

3. การแจ้งรายได้ที่แท้จริงหรือการแจ้งเงินได้พึงประเมิน ในปัจจุบันผู้ประกอบการเมื่อมีการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคล จะมีใบรับรองหรือการันตีว่าพระเครื่องชิ้นนั้นเป็นของแท้ ตามมาตรฐานของวงการพระเครื่อง โดยลักษณะจะเป็นบัตรคล้ายกับนามบัตรแนบไปกับพระเครื่องแต่ละชิ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ผู้ประกอบการควรระบุราคาพระเครื่องชิ้นนั้นให้ชัดเจนลงไปด้วยเพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้ประกอบการจำหน่ายไปในราคาเท่าใด อันเป็นการบังคับให้เก็บเอกสารหลักฐานและทำบัญชีไว้ทั้งผู้ประกอบการและบุคคลทั่วไปที่บูชาพระเครื่องและวัตถุมงคล โดยจะเป็นผลดีทั้งผู้ประกอบการและบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารการจัดเก็บในรูปแบบการหักค่าใช้จ่ายตามจำเป็นและสมควร หรือเป็นการหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจการ โดยต้องมีหลักฐานค่าใช้จ่ายเพื่อพิสูจน์ให้เจ้าพนักงาน แม้เป็นการก่อให้เกิดต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายและมีต้นทุนในการบริหารการจัดเก็บ แต่มีข้อดีคือ ผู้เสียภาษีสามารถหักค่าใช้จ่ายเท่าจำนวนที่เกิดขึ้นจริง ประเทศที่พัฒนาแล้วมักนิยมใช้วิธีนี้กับเงินได้ทุกประเภท

4. ควรยกเว้นการจับเก็บภาษีจากผู้ประกอบที่เป็นลักษณะรายย่อย คือ ผู้ประกอบการที่ไม่มีร้านค้าเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากผู้ประกอบการรายย่อยเหล่านี้จะขาดความรู้เรื่องภาษีอากร จึงยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบภาษีอากร การที่ภาษีบิดเบือนต่อการตัดสินใจในการทำกิจกรรมของผู้เสียภาษี ถือเป็น การยับยั้งการสร้างรายได้ของผู้เสียภาษี อันเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เพื่อไม่ให้ภาษีเป็นตัวบิดเบือน การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการและเป็นแรงจูงใจให้ดำเนินกิจกรรมที่มีความถนัดต่อไป และกลับจะช่วยส่งเสริมให้รัฐมีรายได้เพิ่มจากผู้ประกอบการจำหน่ายพระเครื่องรายย่อย เมื่อมีความพร้อม

5. ควรกำหนดต้นทุนการทำธุรกรรมเกี่ยวกับพระเครื่องและวัตถุมงคล ที่อนุญาตให้หักค่าใช้จ่ายได้และที่ไม่อนุญาตให้หัก โดยระบุให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งในเรื่องของต้นทุนพระเครื่องและวัตถุมงคลแต่ละองค์ ยังมีปัญหาคาบเกี่ยวระหว่างรายจ่าย อันมีลักษณะเป็นการลงทุนหรือเป็นรายจ่ายเพื่อหารายได้ เนื่องจากหากเป็นรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการลงทุนไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้หรือเป็นรายจ่ายที่ต้องห้ามมิให้หัก โดยอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 65 ตรี (รายจ่ายต้องห้ามนำมาหักออกจากรายได้ในการคำนวณหากำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล) แห่งประมวลรัษฎากร โดยอนุโลม ทั้งสิ้น ผู้วิจัยขอเสนอให้นำรูปแบบความตกลงเรื่องการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาของสหราชอาณาจักร ที่กำหนดให้กรมสรรพากรกับผู้ประกอบการของแต่ละอาชีพทำความตกลงเกี่ยวกับอัตราการหักค่าใช้จ่ายได้ตามสถานะเศรษฐกิจ โดยให้นำมาประยุกต์กับเรื่องของรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการลงทุนอันเป็นรายจ่ายที่ไม่สามารถหักได้ ให้สามารถทำความตกลงกันและกำหนดให้รายจ่ายใดมีลักษณะเป็นการลงทุนหรือเป็นรายจ่ายเพื่อการหารายได้ อันเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เสียภาษีที่จะปฏิบัติได้ถูกต้อง ส่วนในกรณีเกิดการขาดทุนหรือไม่ได้ทุนคืน เพราะพระเครื่องและวัตถุมงคลนั้น จำหน่ายไม่ได้ เช่น ไม้ไซของแท้ ซึ่งบางครั้งขาดทุนเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยขอเสนอให้กรณีขาดทุนเป็นค่าใช้จ่ายที่อนุญาตให้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้ โดยนำรูปแบบการหักค่าใช้จ่ายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ จากการประกอบธุรกิจหรือการจ้างตนเอง คือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินธุรกิจและค่าใช้จ่ายนั้นต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ซึ่งค่าใช้จ่ายที่อนุญาตสำหรับธุรกิจคือค่าใช้จ่ายที่ผู้มีเงินได้สามารถเรียกร้องเพื่อหักภาษีจากรายได้ทางธุรกิจของตนเพื่อลดจำนวนภาษีที่ต้องจ่าย โดยต้องเก็บเอกสารต้นฉบับที่ถูกต้องและครบถ้วนไว้ เพื่อให้ผู้ประกอบการให้เก็บหลักฐานไว้ขอคืนภาษีหรือขอหักค่าใช้จ่ายในปีภาษีถัดไป อันจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการหันมาบันทึกค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริงเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง

6. ส่วนกรณีของบุคคลทั่วไปที่เป็นนักนิยมพระเครื่องและวัตถุมงคล เมื่อมีรายได้จากการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคลที่ตนสะสมไว้ แม้จะเกิดเป็นเงินได้แต่กฎหมายกำหนดให้เงินได้พึงประเมินที่ได้จากการขายสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 42(9) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้วิจัยไม่เห็นพ้องด้วย เนื่องจากการที่บุคคลใด

เก็บสะสมพระเครื่องเป็นเวลานาน นอกจากความนับถือศรัทธาแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งก็คือมูลค่าที่เพิ่มขึ้น จึงไม่ควรเป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้น การที่กฎหมายยกเว้นก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี เนื่องจากเมื่อมีการจำหน่ายต่อไปย่อมถือเป็นเงินได้อย่างหนึ่ง บุคคลที่ครอบครองย่อมมีหน้าที่เสียภาษีบุคคลธรรมดาเช่นกัน และจากการยกเว้นภาษีดังกล่าวหากมีผู้สนใจและทราบว่าการสะสมพระเครื่องและวัตถุมงคลได้รับยกเว้นภาษีอาจจะก่อให้เกิดปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีในรูปแบบสะสมของมีค่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการจัดเก็บภาษีพระเครื่องและวัตถุมงคลในลักษณะของสะสม (Collectibles Tax) เช่นเดียวกับของเก่าและโบราณวัตถุจากบุคคลทั่วไปที่สะสมพระเครื่องและวัตถุมงคล เมื่อมีรายได้จากการจำหน่ายพระเครื่องและวัตถุมงคลที่สะสมไว้ให้ถือว่าเงินได้ดังกล่าวได้มาโดยมุ่งในทางการค้าหรือแสวงหากำไร

บรรณานุกรม

- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. (2560). **ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร**. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
กัมปนาท บุญรอด, สรรพากรสาส์น (8 สิงหาคม 2553) : ม.ป.พ.
เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2554). **การคลังว่าด้วยการจัดสรรและกระจาย**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จิรศักดิ์ รอดจันทร์. (2555). **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : หลักการและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. “ธุรกิจพระเครื่องปี’51 : มูลค่าเกือบ 20,000 ล้านบาท”
พัชรี ศรีชา. (2558). **ปัญหาการหนีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากการจัดสร้างวัตถุมงคลและการให้เช่าบูชา (ซื้อขาย) วัตถุมงคล**. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์.
ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ. (2554). **คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
ภัทรภร เปี่ยมทองคำ. (2556). **ปัญหาการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาตามประมวลรัษฎากร, ศึกษากรณีภาษี
เงินได้บุคคลธรรมดา**. (ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
มงคล ขนาดนิต, “จุดคามรรมเทพกับภาระภาษี”, สรรพากรสาส์น (4 เมษายน 2550) : ม.ป.พ.
อรรณู ธรรมโน. (2518). **ความรู้ทางการคลัง**. กรุงเทพฯ: บพิธ.